

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

Hoolduspere vanema täienduskoolituse (PRIDE eelkoolituse) õppekava

KOOLITUSKAVA	
Õppekava rühm	Sotsiaaltöö ja nõustamine
Õppe kogumaht	Koolitus koosneb üheksast õppusest, ühest perekülastusest, ühest kooshindamise kohtumisest ning iseseisvast tööst (Eluraamatu täitmine ja õppematerjalide ning lisamaterjalide lugemine). Kontaktundide maht on 43 akadeemilist tundi ning iseseisva töö maht kokku 15 akadeemilist tundi.
Sihtrühm	Hoolduspere vanemad sotsiaalhoolekande seaduse tähenduses, lapsendajad ja eestkostepereid
Õppe eesmärk	PRIDE eelkoolitus põhineb spetsiifilistel põhiteadmistel ja -oskustel, mis on vajalikud hoolduspere vanema ettevalmistamiseks ja edukaks toimetulekuks. Koolitusel omandatavad põhiteadmised ja -oskused: 1) lapse kaitsmine ja üleskasvatamine; 2) lapse arengu toetamine; 3) lapse toetamine suhetes bioloogilise perekonna ja teiste talle oluliste inimestega; 4) lapsele pühendumine ja usalduslike suhete loomine kogu eluks; 5) lapse huvides koostöö tegemine. Eelkoolituse eesmärk on neid oskusi arendada ning mõelda oma ressursidele ja valmisolekule kasvatada teistest vanematest sündinud last.
Õppekeskkonna kirjeldus	Koolitused toimuvad õppetöoks sobivate tingimustega seminariruumides
Õppematerjalide loend	PRIDE metoodikal põhinev osaleja raamat, Eluraamat ning lisamaterjalid
Koolituse läbiviimiseks vajaliku kvalifikatsiooni, õpi- või töökogemuse kirjeldus	PRIDE metoodika puhul peab samaaegselt osalema kaks koolitajat, kellest üks koolitaja on lastekaitsetöö kogemusega ning teine lapsendamise või hoolduspere, eestkostja või hoolduspere kogemusega.
Koolituse läbimisel väljastatavad dokumendid	Tunnistus vastavalt käesolevas määruses sätestatule. Tunnistuse lahutamatuks lisaks on kaaskiri, milles esitatakse lisaks kokkuvõttele ka koolitajate sisuline hinnang pere valmisoleku ja sobivuse kohta.
Nõuded koolituse lõpetamiseks	Osalemine vähemalt kaheksal õppusel, perekülastusel ja kooshindamise kohtumisel, Eluraamatu täitmine nende õppuste raames, kus on see ettenähtud (7 õppuse raames). Kooshindamise kohtumisel hindavad pere ja koolitaja ühiselt pere valmisolekut hakata lapsendajaks, eestkostjaks või hoolduspereks. Koolituse läbimisel antakse sisuline hinnang hoolduspereks/lapsendajaks/eestkostjaks sobivuse kohta

	koolituse kaaskirjas. Koolituse läbimine ei taga positiivset hinnangut.
--	---

I õppus	
Õppuse nimetus	Ühinemine PRIDE koolitusega
Käsitletavat teemad	Esimesel õppusel tutvustatakse PRIDE koolitust, koolituse eesmärke ja õppematerjale. Selgitatakse PRIDE koolituse viie põhiteadmise ja -oskuse olemust ning nende seost praktilise eluga. Antakse ülevaade asendushoolduse korraldusest ja vormidest Eestis, hoolduspere/lapsendaja/eestkostja rollist ja vastutusest ning põhjustest, miks lapsed asendushooldusele satuvad.
Õppuse eesmärgid	Lua eeldused teadmiste, oskuste ja hoiakute arendamiseks, mis aitavad: 1) mõista PRIDE koolituse eesmärki ja olulisust; 2) teada, miks lapsed võivad sattuda asendushooldusele; 3) mõista enda kui hoolduspere/lapsendaja rolli ja vastutust.
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	1) kirjeldab PRIDE koolituse vajalikkust hoolduspereks saamise või lapsendamise protsessis; 2) reflekteerib enda kui hoolduspere vanema/lapsendaja rolli ja vastutust; 3) nimetab PRIDE koolituse viit põhioskust.

II õppus	
Õppuse nimetus	Koostöö lapsele püsivate suhete tagamiseks
Käsitletavat teemad	Teisel õppusel antakse osalejatele teadmisi, mida tähendavad lapse jaoks pere ja vanemad ning milliseid lapse vajadusi perekond rahuldab. Tutvustatakse asendushoolduse eri vorme, mõisteid „abivajav laps“ ja „hädaohus laps“ ning arutletakse lastekaitsetöö sisu ja korralduse üle. Õppuse põhirõhk on koostööl osapoolte vahel, et tagada lapse heaolu, huvid ja püsivad suhted.
Õppuse eesmärgid	Lua eeldused teadmiste, oskuste ja hoiakute arendamiseks, mis aitavad: 1) mõista vanemate ja perekonna tähendust lapse jaoks; 2) mõista lastekaitse põhimõtteid ja lastekaitsetöötaja rolli; 3) eristada asendushoolduse vorme; 4) mõista koostöö põhimõtteid ja selle vajadust lapsele püsivate suhete tagamisel.
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	1) arutleb vanemate ja perekonna tähenduse üle lapse jaoks; 2) kirjeldab lastekaitsetöötaja rolli ja kohustusi; 3) eristab asendushoolduse vorme; 4) selgitab, miks on lapsele püsivate suhete tagamiseks koostöö osapoolte vahel vajalik.

III õppus	
Õppuse nimetus	Lapse arengu toetamine: kiindumus
Käsitletavat teemasid	Kolmandal õppusel vaadatakse üle peamised lapse kasvamis- ja arengus puuduvad põhimõtted ja käsitlused. Arutletakse selle üle, kui oluline on laste jaoks sügavate ja kestvate kiindumussuhete kujunemine ning kuidas kiindumus tekib. Käsitletakse erinevaid kiindumusstiile ja arengu mahajäämuse põhjuseid ning seda, kuidas hoolduspere vanemad, eestkostjad ja lapsendajad koostöös teiste spetsialistidega püüavad luua lastega positiivseid suhteid, et rahuldada nende arenguvajadusi.
Õppuse eesmärgid	Luua eeldused teadmiste, oskuste ja hoiakute arendamiseks, mis aitavad: 1) mõista, kuidas kiindumus tekib; 2) teada, millised tingimused ja kogemused võivad põhjustada lapsel mahajäämist ning mõjutada kiindumussuhteid; 3) teada, kuidas on võimalik soodustada ja arendada laste ja hooldusperede, eestkostjate või lapsendajate vahelist kiindumust; 4) mõista, et lapse emotsionaalne, sotsiaalne ja bioloogiline vanus võivad erineda.
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	1) arutleb, kuidas kiindumus tekib; 2) arutleb, millised kogemused võivad põhjustada lapsel mahajäämist ja mõjutada kiindumussuhteid; 3) nimetab tegureid, mis soodustavad kiindumuse tekkimist ja arendamist; 4) võtab kokku arengumosaigi põhimõtte.

IV õppus	
Õppuse nimetus	Lapse arengu toetamine: kaotus
Käsitletavat teemasid	Neljandal õppusel käsitletakse, milliseid kaotusi võivad asendushooldusel olevad lapsed kogeda, räägitakse erinevatest kaotuse kategooriatest ja liikidest. Arutletakse selle üle, kuidas lapse perekonnast eraldamine mõjutab last ja lapsevanemat ning kuidas hooldusvanema, eestkostja või lapsendaja enda kaotused võivad mõjutada lapse eest hoolitsemist. Õppusel võimaldatakse mõelda omaenda läbielamistele seoses elus ette tulnud kaotustega. Seejärel arutatakse, kuidas oleks võimalik aidata lapsel kaotustundega toime tulla.
Õppuse eesmärgid	Luua eeldused teadmiste, oskuste ja hoiakute arendamiseks, mis aitavad: 1) teada kaotuse liike; 2) mõista leinaprotsessi; 3) mõista enda rolli ja koostöö tegemise vajadust lapse leinaprotsessi toetamiseks;

	4) mõista kaotuse ja leina mõju lapse tunnetele ja käitumisele.
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	1) loetleb kaotuse liike; 2) kirjeldab leinaprotsessi etappe; 3) kirjeldab viise, kuidas saab last leinaprotsessis toetada; 4) kirjeldab, kuidas võib leinav laps tunda ja/või käituda.

V õppus	
Õppuse nimetus	Perekondlike suhete tugevdamine
Käsitletavat teemad	Viienda õppuse raames antakse ülevaade perekondlike sidemete ning teiste lapsele oluliste lähisuhete tähtsusest positiivse enesehinnangu ja identiteedi kujunemisel. Arutatakse, kui tähtis on koostöö lapse bioloogilise perekonna ja teiste lapsele oluliste inimestega lähisuhete hoidmisel. Lähisuhete hoidmise üheks viisiks on külastuste ja kokkusaamiste korraldamine. Perekondlikud sidemed on olulised ka lapsendatud lapsele, mistõttu vaadeldakse viise, kuidas perekonnad saavad lapsendatud lapse identiteedivajadust rahuldada.
Õppuse eesmärgid	Lua eeldused teadmiste, oskuste ja hoiakute arendamiseks, mis aitavad: 1) mõista seoseid perekonnasidemete ning lapse enesehinnangu ja identiteedi vahel; 2) mõista perekonda hooldusele andmise ja lapsendamise mõju lapse enesehinnangule ja identiteedile; 3) mõista laste, nende bioloogilise perekonna ning teiste lapsele oluliste lähisuhete hoidmise tähtsust ja mõju.
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	1) kirjeldab perekonnasidemete seost lapse enesehinnangu ja identiteediga; 2) iseloomustab lapse perekonda hooldusele andmise ja lapsendamise mõju lapse enesehinnangule ja identiteedile; 3) kirjeldab, miks on oluline hoida suhteid lapse bioloogilise perekonna ja teiste lapsele oluliste inimestega.

VI õppus	
Õppuse nimetus	Lapse arengu toetamine: distsipliin ja piiride seadmine
Käsitletavat teemad	Kuuenda õppuse raames antakse ülevaade distsipliini kasutamise ja piiride seadmise vajalikkusest. Käsitletakse distsiplineerimise ja karistamise vahelisi erinevusi ning vaadeldakse distsipliiniga seotud raskusi. Õpitakse tundma lapse käitumise tähendust ning tegureid, mis tema käitumist mõjutavad. Räägitakse, millist mõju võib avaldada kehaline karistamine ja tutvutakse tõhusate distsiplineerimismeetoditega.
Õppuse eesmärgid	Lua eeldused teadmiste, oskuste ja hoiakute arendamiseks, mis aitavad: 1) mõista distsipliini ja karistamise erinevust; 2) mõista karistamise negatiivset mõju;

	<p>3) teada tõhusaid distsiplineerimise meetodeid;</p> <p>4) mõista lapse väljakutsuva käitumise ja tema vajaduste vahelisi seoseid.</p>
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	<p>1) kirjeldab distsipliini ja karistamise vahelist erinevust;</p> <p>2) arutleb karistamise negatiivse mõju üle;</p> <p>3) nimetab tõhusa distsiplineerimise meetodeid;</p> <p>4) kirjeldab lapse väljakutsuva käitumise ja tema vajaduste vahelisi seoseid.</p>

VII õppus	
Õppuse nimetus	Suhted kogu eluks
Käsitletavad teemad	Seitsmendal õppusel keskendutakse teemadele, mis on seotud koostööga, et aidata lastel bioloogiliste vanemate või sugulaste juurde tagasi pöörduda. Avatakse lapsendamise saladuse mõiste ja arutletakse, miks lapsed oma päritolu kohta informatsiooni soovivad. Juhendatakse, millal ja kuidas lapsega sellest rääkida. Lisaks arutletakse, kuidas tagada, et lapsed kasvaksid üles, omades suhteid, millele nad võivad loota ja mis kestaksid kogu elu.
Õppuse eesmärgid	<p>Luu eeldused teadmiste, oskuste ja hoiakute arendamiseks, mis aitavad:</p> <p>1) mõista kogu eluks kestma jäävate suhete tähtsust lastele;</p> <p>2) mõista osapoolte tundeid lapse naasmisel bioloogilisse perekonda;</p> <p>3) mõista lapsendamise saladust ning seda, miks ja millal tuleb lapsega tema päritolust rääkida;</p> <p>4) toetada noort iseseisvaks eluks ettevalmistamisel.</p>
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	<p>1) põhjendab, miks on kogu eluks kestma jäävad suhted lapse jaoks tähtsad;</p> <p>2) kirjeldab, millised võivad olla osapoolte tunded, kui laps naaseb bioloogilisse perekonda;</p> <p>3) arutleb, miks ja millal tuleb lapsega tema päritolust rääkida;</p> <p>4) kirjeldab, kuidas noort iseseisvaks eluks ettevalmistamisel toetada.</p>

VIII õppus	
Õppuse nimetus	Muudatustega toimetulek
Käsitletavad teemad	Kaheksandal õppusel räägitakse sellest, kui tähtis on olla lapse perekonda tulekuks ette valmistatud ning milliseid muutusi see peredele ja lastele kaasa toob. Arutletakse, millist informatsiooni oleks peredele vaja lapse ja tema bioloogiliste vanemate kohta. Räägitakse lapse kohanemisest peres ning tagasilöökkide tekkimise põhjustest.

Õppuse eesmärgid	Luua eeldused teadmiste, oskuste ja hoiakute arendamiseks, mis aitavad: 1) mõista vajadust olla lapse perre tulekul valmis muutusteks; 2) mõista võimalusi, kuidas toetada last ja teisi pereliikmeid muutustega kohanemisel; 3) mõista perre tuleva lapse tundeid ja käitumist; 4) teada seksuaalse väärkohtlemise tundemärke lapsel ja lapse abistamise viise; 5) teada võimalikke tagasilöökide põhjuseid.
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	1) selgitab vajadust olla lapse perre tulekul valmis muutusteks; 2) nimetab võimalusi, kuidas toetada last ja teisi pereliikmeid muutustega kohanemisel; 3) iseloomustab lapse võimalikke tundeid ja käitumist perre tulekul; 4) nimetab seksuaalse väärkohtlemise tundemärke lapsel ja lapse abistamise viise; 5) kirjeldab võimalikke tagasilöökide põhjuseid

IX õppus	
Õppuse nimetus	Teadliku otsuse tegemine
Käsitletavat teemasid	Viimasele õppusele kutsutakse külalised, kellel on isiklik kokkupuude asendushooldusel olevate lastega. Vaadatakse üle ootused koolitusele ja hinnatakse oma valmisolekut hooldus-, eestkoste- või lapsendajapereks saamisel. Koolitajad annavad üle tunnistused koos kaaskirjaga, kus on hinnatud osalejate PRIDE metoodikast lähtuvat viit põhioskust.
Õppuse eesmärgid	Luua eeldused teadmiste, oskuste ja hoiakute arendamiseks, mis aitavad: 1) mõista viit PRIDE põhioskust; 2) hinnata enda võimalusi rahuldada lapse vajadusi vastavalt viiele PRIDE põhioskusele; 3) hinnata oma valmisolekut hakata hooldus-, eestkoste- või lapsendajapereks.
Õppuse läbinu omandab järgmised õpiväljundid:	1) arutleb PRIDE viie põhioskuse sisu ja vajalikkuse üle; 2) reflekteerib enda võimalusi rahuldada lapse vajadusi vastavalt viiele PRIDE põhioskusele; 3) hindab oma valmisolekut hakata hooldus-, eestkoste- või lapsendajapereks.

Tegevuse nimetus	Perekülastus
Tegevuse maht	2 akadeemilist tundi
Tegevuse sisu ja eesmärk	Perekülastuse käigus kohtutakse potentsiaalsete lapsendajate, eestkostjate või hoolduspere vanematega nende koduses keskkonnas. Perekülastuse käigus aitavad koolitajad perekonnal analüüsida oma varasemaid ja

	praeguseid elukogemusi ning tuvastada oma tugevad küljed ja vajadused.
--	--

Tegevuse nimetus	Kooshindamise kohtumine
Tegevuse maht	2 akadeemilist tundi
Tegevuse sisu ja eesmärk	Kooshindamise kohtumise käigus vestlevad koolitajad ja potentsiaalsed lapsendajad, eestkostjad või hoolduspere vanemad koolitusel omandatud oskustest, et hinnata koos pere ressursse ja valmisolekut hakata vanemaks teistest vanematest sündinud lapsele.